

Nr 308.

Av herr Antby m. fl., om rätt för mejerier att saluföra mjölk med högre fetthalt.

När missväxten och avspärrningen började göra sig gällande under de första krigsåren och den ena varan efter den andra ransonerades, var det en väsentlig sak för folkhushållet, att mjölken kunde säljas fritt. Man vidtog olika åtgärder för att så skulle kunna ske, matfett och ost ransonerades, ostens fetthalt begränsades, och försäljningen av den tjocka grädden upphörde. Enligt kungl. kung. ^{19/3} 1942 nr 91 bestämdes, att fetthalten i mjölken skulle vara 3 %. Genom dessa åtgärder samt genom den svenska mejerierorganisationens organisatoriska insatser lyckades man undgå mjölkransonering även under de svåraste perioderna.

Nu är läget ett annat. Vi ha överskott på matfett, ostlagren äro fyllda och tillgången på mjölk är mycket god. Från folkförsörjningssynpunkt finnes därför intet hinder att slopa mjölkstandardiseringen. Jordbruksministern har också meddelat, att vad som omöjliggör en höjning av fetthalten i mjölken är prisfrågan. För varje tiondel, som mjölkens fetthalt höjes, behöver priset ökas med minst 0,7 öre. En höjning av mjölkens fetthalt till 3,5 % kräver alltså en höjning av utförsäljningspriset med minst 3,5 öre. Med hänsyn till levnadskostnadsindex är en sådan höjning omöjlig.

I och för sig kan man icke rikta någon anmärkning mot att mjölken är standardiserad. Tvärtom innebär detta helt enkelt att den har en bestämd fetthalt. En vara med ett bestämt pris bör ha en bestämd kvalitet. Att standardiseringen under kriget inneburit 3-procentig mjölk, var en fråga om brist på matfett.

Om det nu å ena sidan är så, att vi med hänsyn till levnadskostnaderna måste föra i marknaden en 3-procentig, priskontrollerad mjölk, under det att vi å andra sidan ha så gott om matfett, att avsättningen vållar svårigheter, då förefaller den riktiga lösningen vara, att även mjölk med högre fetthalt bjudes konsumenterna. För denna mjölk bör en fri prisbildning kunna tillåtas. Det finns många nödvändighetsvaror, av vilka de dyrare kvalitetserna inte tas med i levnadskostnadsindex, men detta behöver ju icke hindra, att den som har lust och möjlighet att köpa en högre kvalitet får göra det. Olika familjer ha själfvallet ett mycket skiftande konsumtionsurval, de försaka en del, som ingår i indexfamiljens budget, men köpa annat i stället. När varubrist icke föreligger, bör konsumtionsvalet vara fritt. Även om en 4-procentig mjölk skulle kosta 10 à 12 öre mera per liter, vore den billig i jämförelse med öl och en del andra drycker, som det är tillåtet att konsumera. Det finns utan tvivel mycket stora grupper konsumenter, för

vilka mjölkpriset icke spelar någon roll, därför att deras inkomst är tillräckligt hög, men även bland människor med lägre inkomst finns det naturligtvis sådana, som ha ett sådant konsumtionsval, att de skulle föredra mjölk med högre fetthalt framför att använda de pengarna det här gäller till något annat. Det synes alltså rimligt, att mejerierna få saluföra olika mjölkkvaliteter, lika väl som vi ha olika slags matfett, olika slags ost, olika sorters kaffe o. s. v.

I och med att man under kriget kunnat klara standardiseringens tekniska och organisatoriska problem, möta numera inga svårigheter att tillhandahålla mjölk med olika fetthalt. Förmodligen är det varken möjligt eller önskvärt, att den högre kvaliteten säljes annorlunda än som flaskmjölk med särskilt varumärke.

Vad det nu gäller är i första hand icke en skyldighet utan en rättighet för mejerier att tillhandahålla konsumenterna en standardiserad mjölk med högre fetthalt. Detta är ett problem, som i både jordbrukets och konsumenternas intresse kan och bör lösas.

Med hänvisning till ovanstående hemställa vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om sådan ändring av kungl. kung. 19 mars 1942, nr 91, att mejerier måtte få rättighet att jämsides med försäljning av 3-procentig standardiserad mjölk få saluföra mjölk med högre fetthalt samt att å sådan mjölk tillämpa fri prisbildning.

Stockholm den 26 januari 1950.

A. Widén.

K. Gust. Wirtén.

Sven Antby.

Per A. Johnsson.

Edvard Mårtensson

Wald. Svensson.

Hj. Åhman.

i Smedstorp.